C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

"SCHMIDT"
Casa:"RODICA"
00183/7.03.1972 ora 11,30
Lt.Buliga V.

156

NOTA INFORMATIVA

(Redată de pe bandă de magnetofon)

Inregistrat şi redat Lt.Buliga V.

I.= Informatorul
O = Ofiţerul

O.: Care au fost evenimentele care s-au succedat de la ultima noastră întrevedere ?

I.: Acum pregătim o expoziţie fotografică pe judeţ la casa învăţătorului. Horvath şi Benkö au promis că participă şi ei dar că nu dau fotografiile decît înaintea deschiderii expoziţiei pentru a nu fi murdărite. Acum au sosit unele lucrări din judeţ. De exemplu de lîngă Matei din Fîntînele sau Fîntîniţa, din Prundu Bîrg. şi de la Casa pionierilor din Bistriţa. Horvath şi Benzö se pricep la fotografii şi într-adevăr au cîteva lucrări foarte frumoase.

O.: Ei fac şi excursii multe.

I.: Da, în fiecare duminică, era un fel de club de schi organizat de C.J.E.F.S. şi O.N.T. Era o taxă şi pentru aceasta fiecare puteau pleca la schi. De a pricepe ceva la fotografii e destul de relativ. Horvath face fotografii frumoase dar îl costă mult, investeşte mult. Are un ET ori Zorki care zgîrîie filmul. Din penultima vizită în Germania a adus un "Practica" care l-a defectat din nepricepere. Horvath mi-a adus azi aparatul, urmează dacă reuşesc

./.

să-mi termin filmul să developăm în această săptămînă filmul.

Am făcut rost de revelator color, pe sub mînă, am rugat frumos pe vînzătoare să ne reţină. Seful magazinului s-a opus dar vînzătoarea ne-a s rvit cu mare greutate. I-am spus şi lui Horvath cum am reuşit să avem revelator. El are ceva revelator dar pentru cantităţi mari, n-ar vrea să le folosească şi s-a bucurat că am reuşit să-l obţinem.

Săptămîna aceasta voi avea mai puţin timp la dispoziţie pentru Szilagyi, expoziţia he stă în spate. Trebuie să ne grăbim.

O.: Săptămîna aceasta preconizaţi să vă ocupaţi mai mult de Horvath ?

I.: Da, Vom avea nevoie de cel puţin 2 după amieze să developăm filmele şi altele 3 asu mai multe pentru lucrarea fotografiilor.

O.: Să ne pregătim atunci teoretic pentru Horvath. Care ar putea fi problemele pe care noi le-am putea viza şi modalităţile de rezolvare ?

I.: Vreau să fac unportret de faţă în contralumină cu joc de umbre, o să-l antrenez pe Horvath aici pentru că vom face color şi ne trebuie e fată cu păr lung şi blondă.

Horvath mi-a spus vezi la Institutul de educatoare anul 1 este o fată. Vom merge împreună. La developarea filmelor vom sta împreună cel puţin 7 ore, în mod obligatoriu.

O.: Un timp foarte favorabil unor discuţii care ar putea d veni interesante dacă le-am pregăti corespunzător.

I.: Developarea filmelor e un procedeu unde sînt foarte mulţi timpi morţi, în mod inevitabil va apare necesitatea unor discuţii.

O.: Esenţial acum e să stabilim problemele ce le veţi aborda în discuţii, tematica lor, la eventualele reacţii ale lui cum veţi proceda etc.

Să ne imaginăm evoluţiile ipotetice ale discuţiilor, să scontăm reacţia lui pe mai multe variante şi procedeele pe care le vom utiliza în discuţiile cu acesta în funcţie de aceasta să orientăm în continuare discuţiile în modul cel mai oportun.

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

158

O temă: intenţia dv. de a pleca în R.F.G. Doi: rugămintea lui Firi de a juca în piesa de teatru, mi-a spus că aveţi acolo greutăţi, că sînt nişte neserioşi, eu aşi merge dar practic nu pot şi îi explicaţi de ce. Să-i daţi impresia că vă situaţi pe aceeaşi poziţie cu el, că aveţi aceleaşi idei şi concepţii, că-l stimaţi şi admiraţi pentru activitatea lui artistică şi culturală. Exentual să-l lăudaţi, să-i spuneţi că e cel mai activ cadru didact că altul în Bistriţa nu e cu rezultatele lui de care scri în presă, la televiziune etc. Că e păcat cînd s-a ajuns atît de departe să se renunţe. Eu o să încerc să te ajut cum pot şi cu ce pot.

O altă problemă, pe parcurs dar nu legate strîns, să nu vină ca pe bandă, dar pistonată, prudent lansaţi ideea plecării în R.F.G., că faceţi unele mici pregătiri şi aşteptaţi să vedeţi eventuala lui reacţie. Spuneţi ce vreţi să aduceţi de acolo, aparatură de filmat, foto, eventual dacă mai cunoaşte el ceva aparate, să fiţi pregătiţi ce să căutaţi şi să cumpăraţi, lucruri de calitate. Faceţi pe naivul că nu vă interesează decît probleme tehnice.

I.: Eventual, văzînd filmul bun color la care lucrăm am să-i spun "ei vezi acesta e din R.F.G., n-am să mai lucrez numai pe acest film, am să-mi aduc din R.F.G." Aşa am să încep.

O.: Bine. In continuare, acolo au tehnică mai avansată, aceasta e şi realitatea.

I.: Si cum filmele cele mai bune sînt cele vest germane ...

O.: Da, o să procur cît mai multe din acestea, mai ales color. Vom lucra împreună că văd că merge mai cu spor etc. Discuţiile vor evolua

Să admitem că v-ar spune: "de am avut greutăţi" şi le va explica. Ai văzut şi tu atunci la fimaţea de la T.V. Să-i spuneţi aici şi tu eşti de vină pentru că nu ai organizat aşa cum a trebuit.

I.: Cred că de la discuţia despre echipa de teatru vom ajunge că el va reacţiona, aşa că el nu este înţeles, nici de colegi şi nici de forurile competente şi de conducere.

O.: Cum vă gîndiţi să-i replicaţi în situaţia aceasta ?

I.: Nu ştiu. Să analizăm dacă n-ar fi bine să-i sugerez că ar fi o oarecare gelozie din partea lui Portik sau să duc

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

159

discuțiile în această direcție:"De ce nu există mai multă colaborare între el și Portik ".

O.: Ideile sînt interesante și e bine ca în funcție de evoluția discuției să o folosiți pe una sau alta în discuție. Dar cert e că ei nu se agrează și e bine să exploatăm acest lucru.

Să fiți foarte etent să nu vă postați pe poziția unui om care-i testați reacția. De aceea e bine să urmați o singură cale,să nu oscilați. Varianta principală spre care ne orientăm rămîne aceea că Portik e gelos pe activitatea pe care o desfășoară Horvath și că aceasta-i cauzează pe cît greutăți. Odată ce abordați această variantă rămîneți ferm pe ea și-l prezentați pe Portik ca pe un element închistat care nu e capabil și nu are talent.

I.: Să stabilim variantele: a) Portik incapabil; b) Portik angrenat în prea multe munci ca să aibă timp,dar totuși vrea să se mențină. Eu trebuie să am o bază chiar dacă nu o exprim de ce aleg una sau alta.

O.: Să fim realiști și să apreciem următoarea chestiune.Deși are mult de lucru,Portik chiar să aibă mai puțin,n-ar putea face ceea ce face Horvath. In primul rînd Portik n se pricepe la teatru, nici nici ca regizor nici ca actor

I.: Nu.

O.: Dar ar putea să-i sprijine,dar Portik nu o face. Vă exprimați părerea că el e cel care nu-l ajută deși are posibilități,ba mai mult în loc să-i ajute,îi pune bețe în roate prin pasivitatea lui.

I.: Il lasă să se zbată singur,nu-l lovește dar nici nu-l ajută. Ce să spun că e vorba numai de răutate sau și de răutate.

O.: Dv. spuneți că numai de indiferență,scontăm ca el să spună că și de răutate și să exemplifice. Să-i dați dreptate și în acest sens.

I.: Da, am avut și eu greutăți din partea lui Portik cînd e vorba de postul soției. Intotdeauna ne-a promis,dar nu a mișcat nici un deget.

O.: Da, e bine așa, e o realitate, dv.nu orientați nimic. In în legătură cu impasul în care se află echipa de teatru i arătați toată bunăvoința și cereții ajutorul de o inte

./ -

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

460

x veni eventual pentru a vă schimba programul ca să-l puteți ajuta. Ca să nu decurgă totul fără să-l contraziceți în chestiuni de mai mică importanță, găsiți cîteva aspecte, de exemplu cu filmarea unde să-i dați dreptate soției lui cu care a fost de altfel în contradicție în acea perioadă.

I.: Mă gîndesc să acționez și pe alt plan. Să-i pun în evidență superioritatea ca să-l atrag și mai mult față de mine. Lucrările de la expoziție nu prea sînt grozave. Acea siluetă o vom lucra în unele poze împreună, iar lucrarea ajungînd să fie premiată să-i mulțumesc pentru ajutorul acordat.

O.: Cine vă împiedică să-l puneți chiar ca autor.

I.: Costă mult, dacă eventual reușește aș vrea s-o mai trimit și în altă parte, greu mi-ar veni să fiu coautor cu el.

O.: O să vă compensăm noi pierderea pe care ați suferi-o în acest caz.

I.: Nu e vorba de compensare. Sînt de acord.

O.: Aceasta ar fi o premiză pentru o colaborare viitoare mai strînsă.
Să ne referim acum la celălalt aspect care e tot atît de important. El o să vă întrebe cînd o să plecați în RFG. Că ce demersuri ați făcut etc. Cum veți reacționa aici ?

I.: Încă nu am fost în Germania. Cîteodată cînd văd în filme am aproape un dor de patrie, cînd aud că se vorbește în lb.germană. Nu că aș vrea să mă stabilesc acolo dar așa de mult aș vrea să văd din interior, cum se trăiește acolo. Nu prea am rude sau cunoștințe. L-am rugat pe Bihari să întrebe dacă mi se aprobă pașaportul primesc 50 de dolari de persoană.

O.: I-ați rugat ?

I.: Da, l-am rugat să se intereseze discret pe la Misuga, cu cursurile lui de l.franceză.

O.: O să fie o chestiune reală care să reziste unei eventuale verificări din partea lui Horvath.

I.: Dar totuși 50 de dolari nu-mi va fi suficient, voi vedea multe lucruri și aș vrea să-mi mai și aduc cîte ceva.

O.: I-ați putea spune: "Eu nu prea m multe relații prin împrejurimi, dar tu ai de exemplu: L. Cireșoaia. Mi-ar trebui

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

161

ceva,lucruri de artă populară ce să duc acolo ca să pot face bani,DDacă tu o să-mi poţi procura aşa ceva, care se vinde foarte bine acolo după cîte m-am interesat,am să-ţi fiu recunoscător. Am vrut s-o rog pe Piri,dar mă gîndesc că e mai bine să te rog pe tine pentru că tu eşti bărbat şi n-aşi vrea ca să se audă.

I.: N-aşi vrea să păţesc cum a păţit Szilagyi.
Dar dacă îmi va indica anumite cunoştinţe pe care să le vizitez ?

O.: Să nu vă arătaţi prea entuziasmat şi nici curios ci să promiteţi numai,dar să insistaţi ca mai întîi să vă procure acele lucruri şi după aceea veţi mai vedea.

Iar atunci cînd discutaţi despre mobilul acestei vizite nu omiteţi a vă prezenta cealaltă latură a educaţiei dv., a vieţii pe care aţi dus-o şi o duceţi. Influenţa culturii, limbii şi a spiritului maghiar. Că soţia vă e maghiară,copiii la fel,etc. Această latură o prezentaţi ca fiind precumpănitoare în viaţa dv. Aşa am crescut,aşa am trăit,aşa voi trăi,dar am acest vis pe care vreau să mi-l împlinesc.

Lt.Buliga V.